

ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

«ΚΑΛΟΚΑΡΔΑ κατηγοροῦνε—γράφει ὁ Δημήτριος Ἀστεριώτης (κ. Philéas Lebesgue) στὸν τελευταῖο *Mercur de France* (ἀριθ. 317)—καλόκαρδα κατηγοροῦνε τὸν κ. Γιάννη Ψυχάρη πὼς δὲν εἶναι παρὰ ἓνας σχολαστικὸς ἀπ' τὴν ἀνάποδη, πὼς δὲ γυρεύει νὰ γκρεμίσῃ τὸ καθαρευσιάνικο τὸ κάστρο, παρὰ γιὰ νὰ στήσῃ ἐκεῖ τὸ δικό του, τὸ ὄχι λιγώτερο δογματικὸ καὶ ἀλύγιστο. Οἱ *ποῦροι αἰστέτηδες* (1) πρῶτοι ἀπ' ἑλοῦς βάζουνε τίς φωνῆς ἐνάντια σ' αὐτὸ πὸς ὁ σοφὸς γραμματικὸς λέει πὼς ἐπιστημονικὰ συμπεραίνει ἀπὸ τὴν ἀκριβόλογη μελέτη ἀπάνω στὰ σημερινὰ γλωσσικὰ πράματα. Ποθοῦνε τὴ λευτεριά, δηλαδὴ τὴν ἀναρχία, τὴν ἀρνήτρα, ἔπως καὶ νᾶναι, τῶν νόμων πὸς εἶναι φυσικὰ μέσα στὴν οὐσία τους ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τὴν ἀθρῶπινη ἰδιοτροπία. Δὲν ὑπάρχει γλῶσσα δίχως γραμματικὴ, κ' οἱ κανόνες πὸς ἀπὸ αὐτοὺς πηγάζει αὐτὴ ἢ γραμματικὴ, εἶναι κανόνες πὸς ἀνήκουνε στὴ σειρά τοῦ ψυχόρμητου.

«Ὅχι πὼς οἱ Ἕλληνες δὲν μποροῦνε ναῦρουνε, κατὰ πὼς θὰ τοὺς σπρώξῃ τὸ γούστο τους, ἀντιλογίες στὸ σύστημα πὸς δοξάζει ὁ κ. Ψυχάρης· μὰ ἔχουν ἀδικο σὰν ἀρνοῦνται τίς βάσεις του πὸς τίς ἀντιστυλώνουν ἀπέλυτες ἀπόδειξεις. Ὁ κ. Ψυχάρης μπορεῖ νὰ φαίνεται κάπως ἀποκλειστικὸς στὸ ζήτημα τοῦ λεξικοῦ, καὶ στὸρθογραφικὸ ζήτημα μπορεῖ νὰ θέλῃ νὰ τραδήξῃ μακριὰ ἄσος γιὰ τὴν κατάρτησιν κάποιου γραμμάτω, πὸς εἶναι ὡς τόσο ἀπρόφερτα· ἔχει ἔμως δίκιο ἔσος γιὰ τὴ γραμματικὴ, γιὰτὶ αὐτὴ κανονίζεται σύφωνα μὲ τὴν κοινὴ συνήθεια καὶ ὄχι σύφωνα μ' ἓνα δόγμα. Ὁ κ. Ψυχάρης ξακριβώνει, ταξινόμει, σχολιάζει. Αὐτὸ εἶναι τοῦ ἐπιστήμονα ἢ δουλειά. Ἄμα συγκριθῇ μὲ τὴ γραμματικὴ τοῦ Hubert Pernot, ἢ γραμματικὴ τοῦ Σίμωνα Πάρτιου ἢ συνταγμένη ἐδῶ καὶ τρεῖς κοντὰ αἰῶνες, δὲ δείχνει νὰ πῆς οὐσιαστικὴς διαφορὴς,—κ' ἐδῶ εἶναι τὰ Δημοτικὰ Τραγοῦδια γιὰ νὰποδείξουνε πὼς ὁ λαὸς κατέχει καλὰ τὴ γλῶσσα του. Γιὰ τί λοιπὸν τόσες λογοτριβὴς ἀληθινὰ ἀχρησίμευτες, γιὰ τοὺς τύπους κλίσης ἢ συζυγίας πὸς δὲν ξαναφτερίζονται πιά; Γιὰ τί μὲ τόση περιφρόνησιν νὰ χτυποῦνται μερικὲς λέξεις πὸς ἀργὰ ἤρθανε στὴ γλῶσσα, μὰ πὸς κατωρθώσανε ἔσως νὰ ριζώσουνε συνταιριασμένες ἀκριβῶς μὲ τίς φιλολογικὲς ἀπαίτησες τῆς ἐλληνικῆς; Πόσες φορές δὲ μᾶς τὰ ξεδιάλυνε αὐτὰ ὁ κ. Ψυχάρης!

(1) Ἔτσι νομίζει ὁ μεταφραστὴς πὼς μπορεῖ νὰποδοθῇ ὁ γαλλικὸς τύπος *esthète*, πὸς ἔχει μέσα του καὶ δόση εἰρωνείας.

«Ἡ ἔκδοσις ἑνὸς καινούριου τόμου ἀπὸ τὴ σημαντικὴ σειρά πὸς λέγεται «*Ρόδα καὶ Μῆλα*» μᾶς δίνει ἀφορμὴ νὰ ξαναθυμηθοῦμε κάμποσα ἐπιχειρήματα γιὰ μιὰ θεωρίαν πὸς συζητήθηκε καὶ παρασυζητήθηκε πιά. Μερικὲς σελίδες φωτιστικὲς γιὰ τοὺς Ξενισμοὺς στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα, εἶναι ἄξιος νὰ μελετηθοῦνε, καθὼς κ' οἱ τιτλοφορημένους «*Ἐνωσιθὰ πῆ δύναμις, καὶ Τὰ βιβλία μας καὶ τὰ περιοδικὰ μας, τὰ Δίγα λόγια* γιὰ μιὰ γραμματικὴ.

«Τὰ σημειώματα τοῦτα πὸς γίνονται στὰ πεταχτὰ μὲ τὸ σκοπὸ τῆς πολεμικῆς, τὰ γράμματα τοῦτα πὸς γράφονται, γιὰ νὰ δώσουνε θάρρος ἢ κάτι νὰ διαφεντέψουνε, ἔπως τὰ φέρνει ἢ περίστασι τῆς στιγμῆς, παιγνιδίζουνε σὰν ἀχτίδες ποικιλόχρωμες γύρω στὴν κεντρικὴ ἰδέαν. Καὶ αὐτὴ βεβαιώνει γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, πὼς ἡ λύσις του εἶναι στενὰ δεμένη μὲ τὸ πρόβλημα τὸ ἐθνικόν.

«Πολλὲς φορές ἐπιμείναμε σ' αὐτὸ ἀπάνω. Μᾶς φαίνεται σήμερον πὼς ἔλα τὰ ἐπιχειρήματα κοντεύουνε πιά νὰ στερέψουνε, καὶ πὼς ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰποδείξῃ κανεὶς τὴν ὑπεροχὴ τῆς δημοτικῆς, εἶναι νὰ τὴ δοξάσῃ μὲ ἀριστουργήματα. Γιὰ τοῦτο, ζωηρὰ μᾶς ἀρέσει σὰ βρισκοῦμε πλάι στὸ σοφὸ καὶ τὸ φιλόσοφο πὸς λέγεται Ψυχάρης τὸν τεχνίτη τοῦ λόγου καὶ τὸν ποιητὴ. Αἶγους ἀπὸ τοὺς στίχους του ξέραμε. Ἄπὸ αὐτοὺς τὸ *Πέρα πέρα* εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἀναρρήγημα παγκόσμιον νὰ πῆ κανεὶς, καὶ αὐτὸς πὸς ἔγραψε τὸ *Ναὸ*, τὸ *Βουτηχτή*, καὶ τόσα ἄλλα πεζογραφήματα πὸς μουσικὰ σοῦ φέρνουνε ὀράματα, δὲν ψευτίζεσαι στὸ *Φεγγάρι* καὶ στὴ *Μαρία-Ἐλένη*,—κομμάτια ἀπ' ὄνειρον καὶ τρυφερὴ ἀγάπην.»

ΣΤΟ ἴδιον τοῦ ἔρθρον ὁ Γάλλος κριτικὸς μιλάει γιὰ τὰ νέα λογογραφικὰ βιβλία πὸς τύπωσε ὁ κ. Pernot, καθὼς καὶ τὰ *Νεοελληνικὰ Διηγήματα*, πὸς τύπωσε μεταφρασμένα γερμανικὰ ὁ κ. Dietrich. «Ἡ ἔμπνεψή τους—γράφει—ζυγώνει στὸν αἰσθηματικὸν ἰδεαλισμὸν τοῦ Σίλλερου, δένοντας σὺνωρα σὲ καλλιτεχνικὴ μορφὴ τὴν ψυχὴν τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Ὁ Λάμπρος Ἀστέρης, ὁ Ἀργύρης Ἐφταλιώτης, ὁ Καρκαθίτσας, ὁ Κρουστάλλης, ὁ Κώστας Παρορίτης, ὁ Βλαχογιάννης βρήκανε θέσι στὸν πρῶτον τόμον. Ἄς ἐλπίσουμε πὼς ἀργότερον ἢ ἴδιον θὰ γίνῃ τιμὴ στοὺς ἀνταγωνιστάδες τους στὴν πέννα, τὸ Χριστοδασίλη, τὸν Παπαδιαμάντη, τὸν Ξενόπουλον κτλ.»—Ἄς τὸ ἐλπίσουμε.

ΦΥΛΛΟΛΟΓΟΣ

ΣΟΦΟΛΟΓΙΩΤΑΤΕ, τίς λέξεις ὁ συγγραφεὺς δὲν τίς διδάσκει, μάλιστα τίς μαθαίνει ἀπὸ τοῦ λαοῦ τὸ στόμα... Διδάσκαλος τῶν λέξεων εἶναι ὁ λαὸς, ΣΟΛΩΜΟΣ